

- N.B: 1. .All questions are compulsory. Option, wherever, is internal.
2. .All questions carry equal marks.

- 1 Answer any one of the following. 20
(a) Explain the core principles of Liberal Approach to IR. Explain the various Neo-Liberal theories.
(b) Elaborate the contribution of Critical Theories to the study of IR.
- 2 Answer any one of the following. 20
(a) What are the different perspectives on Globalization? Write with reference to Neo-liberalism and Neo-Marxism.
(b) Do you agree that regional organizations and trade blocks are a stumbling bloc to globalization? Discuss with examples.
3. Answer any one of the following. 20
(a) Examine the nature of politics of climate change and review the Paris agreement.
(b) "Human right is a domestic issue and not a global issue" Do you agree? Give reasons.

- N.B: 1. .सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. फक्त प्रश्नांतर्गत अनिवार्य आहेत.
2. .सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- 1 खालीपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 20
(अ) अंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या उदारमतवादी दृष्टिकोनाची महत्वाची तत्वे स्पष्ट करा. विविध नवउदारमतवादी सिद्धांत विशद करा.
(ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या अभ्यासाला टीकावादी सिद्धांताचे योगदान स्पष्ट करा.
- 2 खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 20
(अ) जागतिकीकरणावरील विविध दृष्टीकोन कोणते? नवउदारमतवाद आणि नवमाक्सवाद यांच्या संदर्भात लिहा.
(ब) क्षेत्रीय संघटना आणि व्यापारी करार हे जागतिकीकरणा पुढील अडथळे आहेत.याच्याशी तुम्ही सहमत आहात काय? उदाहरणे देवून चर्चा करा.
3. खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 20
(अ) पर्यावरण बदलाच्या राजकारणाचे स्वरूप स्पष्ट करून पॅरीस कराराचा आढावा घ्या.
(ब) "मानवाधिकार हा जागतिक मुद्दा नसुन देशांतर्गत मुद्दा आहे". तुम्ही सहमत आहात काय? करणे द्या.